

ВІДЗИВ

на дисертаційне дослідження Мусоріної Марини Олександрівни
**«ФОРМУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ СУДНОВОДІННЯ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ТЕХНІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН»**

подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (технічні дисципліни)

Дисертаційна робота М. О. Мусоріної присвячена вирішенню проблеми формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (208 найменувань, з них 25 – іноземними мовами) та додатків. Основний текст дисертації викладено на 168 сторінках, загальний обсяг роботи становить 204 сторінки. Робота містить 11 таблиць і 18 рисунків.

У дисертації вперше розроблено, науково обґрунтовано, експериментально перевірено та впроваджено методику формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін.

Метою роботи поставлено теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність методики формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін.

Об'єктом дослідження визначено фахову підготовку майбутніх фахівців судноводіння.

Предметом роботи встановлено зміст, форми і методи формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін.

У розділах роботи описано результати поставлених завдань, сформульованих відповідно до мети.

Зокрема, у Розділі 1 «Теоретичні основи формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання

технічних дисциплін» здійснено аналіз понятійно-термінологічного апарату проблеми формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін, процес формування технічної компетентності фахівців судноводіння як педагогічну проблему та здійснено аналітичний огляд особливостей формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін.

Актуальність дослідження авторка підкреслила з'ясуванням того, що нинішні політичні і соціально-економічні умови розвитку України характеризуються закономірністю розроблення інноваційної наукової концепції побудови системи підготовки судноводіїв, які характеризуються високим рівнем ключових, зокрема, технічних компетентностей, які включають також і знання іноземної мови. М. О. Мусоріна доводить, що проблеми підвищення конкурентоспроможності судноводіїв на міжнародному ринку морських транспортних послуг з часом загострюється. Одним із чинників впливу на означену тенденцію вважається якість їхньої підготовки у навчальних закладах. Сучасні конкурентоздатні судноводії, окрім практичного досвіду та відповідного рівня освіти, повинні характеризуватися високим рівнем компетентностей, які формуються під час вивчення технічних дисциплін, а саме: навичками оперативного моніторингу; здібностями бачити та розрізняти деталі на відстані, виявляти проблеми; знаннями інструкцій з використання засобів та інструментів, у тому числі і тих, які призначені для ремонту і технічного обслуговування; відповідного обладнання описаного іноземною мовою, правила композиції і граматики.

Тобто в останні роки загострюється проблема впливу на діяльність судноводіїв новітніх технологій, які пов'язані з автоматизацією всіх її функціональних напрямів. Зокрема, в розвинених країнах першочергового поширення набувають гнучкі автоматизовані інформаційні системи, що керуються персональними комп'ютерами. Зазначене, у свою чергу, спричинило потребу звернення уваги до навчального плану циклу професійної підготовки,

спрямованого на формування технічних компетентностей фахівців із судноводіння, зокрема в процесі профільного технічного навчання.

У цьому контексті дисертантка вбачала потребу в оновленні програм підготовки майбутніх фахівців судноводіння, що створить підґрунтя для підвищення рівня технічної компетентності та уможливить задоволення соціального запиту на особистісно орієнтоване навчання технічних дисциплін.

У Розділі 2 **«Організаційно-педагогічні умови формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін»** дисертанткою розкрито концептуальні засади формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння, зокрема, проблеми формування технічної культури як основи технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння, окреслено методичні засади формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін та розкрито авторську методику формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін.

У розробленні методики до уваги брались означені вище фахові компетентності судноводіїв та їх професійні якості: вміння ставити та розв'язувати задачі, здатність брати на себе відповідальність, навчатись протягом життя, проявляти самостійність у прийнятті рішень, комунікативність – вміння говорити і слухати, як рідною мовою так і іноземною.

Використовуючи проблемний підхід, дисертантка показує, що логіка створення та розв'язування проблемної ситуації у формуванні технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін передбачає: виявлення протиріч у підготовці фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін; постановку проблеми у формуванні технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін; створення проблемної ситуації шляхом постановки задач, спрямованих на формування технічних та комунікативних компетентностей; виокремлення групи знань і умінь, необхідних студенту для розв'язання виокремленої проблеми та для пошуку необхідної інформації; висунення та

обґрунтування гіпотези; обґрунтування й перевірки наслідків, які випливають з гіпотези; перевірка результатів розв'язання проблеми (зіставлення цілей та отриманого результату).

Відповідно до окресленої логіки, авторську методіку формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін було розподілено на цільовий, мотиваційний, пізнавально-операційний та оцінювальний етапи. За своєю сутністю, в цілому, вона відображає комплекс знань, умінь та навичок, який має сформуватися в процесі вивчення технічних дисциплін.

Слід відзначити, що освітній процес навчання технічних дисциплін в інтеграції з вивченням професійно-спрямованої англійської мови М. О. Мусоріна пропонує здійснювати за впровадження різних організаційних форм: очної та дистанційної, відповідно до навчального плану в особистому електронному навчальному кабінеті викладача. Електронний кабінет може бути використаний в очному, заочному та екстернатному навчанні. Всі організаційні форми освітнього процесу можуть передбачати дистанційне навчання, яке є надто важливим і для курсів підвищення кваліфікації судноводіїв. Основою запропонованої методики став інтегрований електронний навчально-методичний комплекс.

У Розділі 3 **«Експериментальна перевірка ефективності методіки формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін»** М. О. Мусоріною описано особливості організації та проведення педагогічного експерименту, його окремі етапи, проміжні та кінцеві результати. Дисертанткою було розроблено систему технічних завдань та підготовлено методичні рекомендації з оцінювання технічної компетентності. Під час виконання завдань враховувались результати психолого-педагогічних досліджень проблеми підвищення рівня сформованості технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіїв та досвід роботи авторки й апробації результатів дослідження в Ізмаїльському вищому професійному училищі Київської державної академії водного транспорту імені Гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного та Дунайському інституті

Національного університету «Одеська морська академія», Кілійському транспортному коледжі Державного університету інфраструктури та технологій, КЗ «Ізмаїльська спеціалізована школа-інтернат-військово-морський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою».

Результати педагогічного експерименту підтвердили гіпотезу про те, що саме впровадження авторської методики сприяло значному підвищенню рівня сформованості технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння в експериментальних групах.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження М. О. Мусоріної полягає в тому, що:

вперше: теоретично обґрунтовано та розроблено методику формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін та визначено організаційно-педагогічні умови її функціонування (сформованість мотиваційної складової; встановлення попереднього рівня сформованості технічної компетентності з метою визначення індивідуальної траєкторії навчання для кожного студента; відповідність змісту навчання сучасним вимогам до судноводіїв);

удосконалено зміст, форми, методи і засоби навчання технічних дисциплін для формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння;

подальшого розвитку набула організація викладання технічних дисциплін через використання хмарних технологій, особистого е-кабінету, дистанційне навчання тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні та впровадженні до практичної діяльності авторського інтегрованого електронного навчально-методичного комплексу (ЕНМК) («Завдання для самостійної роботи. Модуль 1 МК 2 СВ», «Завдання для самостійної роботи. Модуль 3 МК 2 СВ», «Термінологічний довідник судноводія», «Медична практика») та інноваційних форм навчання (використання елементів дистанційного навчання, особистого електронного навчального кабінету).

Автореферат, кількість наукових праць, апробації на конференціях та

семінарах достатньо повно представляють результати роботи. Зокрема, авторкою опубліковано 22 праці, із яких: 8 статей – у фахових виданнях, зокрема 4 – у зарубіжних; 10 – у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій та 4 електронних видання.

Оцінюючи загалом позитивно дослідження М. О. Мусоріної, вважаємо за необхідне висловити певні зауваження та зупинитися на деяких дискусійних моментах щодо його змісту:

1. У Розділі 1, на нашу думку, слід було б викласти розгляд особливостей формування технічної культури як основи технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін.
2. Авторка веде мову про формування технічної культури, але в переліку джерел відсутні дослідження з даного поняття.
3. Авторка надто мало уваги приділила опису розробленому інтегрованому електронному навчально-методичному комплексу та умовам його використання.
4. Стверджуючи про проведення освітнього процесу в особистому е-кабінеті, М.О. Мусоріна надто обмежено розкриває його специфіку, що, на нашу думку, дещо збіднює інноваційність авторських підходів.
5. Для більш повного уявлення про експериментальну методику доцільно опублікувати науково-методичні положення дисертаційної роботи у вигляді методичного посібника.
6. Зважаючи на те, що переважна більшість студентів-першокурсників, на тлі зниження рівня технічної (фізика, математика тощо) підготовки учнів в середній школі не має належної підготовки, то, на нашу думку, в дисертаційній роботі доцільно було б приділити увагу питанням диференціації та індивідуалізації на початковому етапі процесу навчання технічних дисциплін.
7. У рукописі трапляються окремі стилістичні та орфографічні помилки.

Висловлені зауваження не є принциповими і не впливають на загальне позитивне оцінювання дисертаційного дослідження М. О. Мусоріної.

Аналіз роботи, автореферату та опублікованих праць дає підставу зробити висновок: дисертаційне дослідження Мусоріної Марини

Олександрівни «Формування технічної компетентності майбутніх фахівців судноводіння у процесі навчання технічних дисциплін» подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (технічні дисципліни) є завершеним, цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення та відповідає вимогам п. 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання (технічні дисципліни).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри техніко-технологічних дисциплін,
охорони праці та безпеки життєдіяльності
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

О.Б.Авраменко

Підпис офіційного опонента д.пед.н., професора Авраменка О.Б. стверджую:

Ректор Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини,
доктор педагогічних наук, професор

О.І.Безлюдний